

"ลุงอ้วน-สมโภช ปานดม" ปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดลำปาง

ระบาคของแมลงศัตรูพืชในสัดส่วนที่สูงขึ้นกว่าในอดีต เกษตรกรส่วนใหญ่พยายามแก้ไขปัญหามาโดยช้อยากำจัดแมลงมาใช้ฉีดพ่นในไร่ นาบ่อยขึ้น แต่หากใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกวิธี อาจทำให้คนไทยมีสุขภาพที่แย่ลงด้วย เนื่องจากบริโภคผัก ผลไม้ ที่มีสารเคมีตกค้าง

ทุกวันนี้ ยากปราบศัตรูพืช มีราคาแพง ซึ่งเป็นผลพวงมาจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น

หากใครต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายในการกำจัดแมลง ก็ขอแนะนำให้ลองมาผลิตน้ำส้มควันไม้ และสารอินทรีย์ป้องกันแมลงศัตรูพืชใช้เอง เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต เช่นเดียวกับ "ลุงอ้วน-สมโภช ปานดม" ปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดลำปาง และเป็นหมอดินอาสา ประจำตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

ลุงอ้วน วัย 61 ปี อาศัยอยู่บ้านป่านสีสันต์ เลขที่ 253 หมู่ที่ 5 บ้านหนองมะแปบ ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง 52220

โทรศัพท์ (087) 176-8101

ทุกวันนี้ ลุงอ้วน เปิดบ้านเป็นศูนย์เรียนรู้ การปลูกผักปลอดสารพิษ และการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ลุงอ้วน มีพื้นเพเป็นคนบ้านไผ่ขวาง ตำบลโพธิ์เก้าต้น อำเภอมือง จังหวัดสพรรณิ อาชีพเดิมคือ การทำนาและรับเหมาก่อสร้าง ต่อ

เรียนรู้เทคนิค การผลิตน้ำส้มควันไม้ไล่แมลงของ สมโภช ปานดม ปราชญ์ชาวบ้าน เมืองลำปาง

เทคโนโลยีการเกษตร

● จีวรวรรณ โรจนพรทิพย์

ทุกวันนี้ ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน (Global Warming) กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ฝนที่โปรปรวนแปรไปหมด จนแทบจำไม่ได้แล้วว่าตอนนี้เป็นช่วงฤดูอะไร เพราะบางครั้งเจอการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศถึง 3 รูปแบบ ในวันเดียวกัน ยามเช้าเจอหมอก ยามบ่ายเจออากาศร้อนสุดๆ ยามเย็นเจอฝนตกอีกต่างหาก

ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน นอกจากทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อนแล้ว ยังส่งผลให้สัตว์จำพวกแมลงมีแนวโน้มทวีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ มีผลวิจัยทางวิทยาศาสตร์ยืนยันว่า ทุกครั้งที่อุณหภูมิโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นทุกๆ 1 องศาเซลเซียส จะส่งผลให้ตัวอ่อนของแมลงนานา

ชนิด เช่น ยุง ปลวก แมลงสาบ ฯลฯ เจริญเติบโตได้ไวขึ้นและขยายจำนวนประชากรได้มากขึ้นด้วย เสี่ยงเจอปัญหาแมลงคันโลกได้ในอนาคต

สำหรับสภาพภูมิอากาศร้อนขึ้นอย่างเมืองไทยนั้น โดยทั่วไปแมลงจะสามารถขยายพันธุ์ได้รวดเร็วเป็นพิเศษ เนื่องจากธรรมชาติของแมลงที่เติบโตในสภาพอากาศร้อน จะมีอัตราการเผาผลาญอาหารได้สูงกว่าและแพร่พันธุ์ได้บ่อยกว่าปกติ สิ่งเกิดได้ง่ายๆ ช่วงที่ผ่านมก พบการแพร่

เปลือกกระโดดลิ้นตาลที่แพร่ระบาดสร้างความเสียหายแก่น้ำข้าวบ้นล้านไร่

ลุงอ้วน ใช้ถ่านไม้จากเศษฟืนไม้ไผ่

จีวรวรรณ โรจนพรทิพย์. "เรียนรู้เทคนิคการผลิตน้ำส้มควันไม้ไล่แมลงของสมโภช ปานดม ปราชญ์ชาวบ้าน เมืองลำปาง" เทคโนโลยี

มาปี 2543 ได้ย้ายครอบครัวมาจับจองพื้นที่ 1 ไร่ บริเวณอำเภอหนองมะแปบ ตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เพื่อเพาะปลูกผักขาย ต่อมาขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเป็น 4 ไร่ 2 งาน โดยปลูกพืชผักสวนครัว 2 ไร่ ปลูกไม้ผล 2 งาน เลี้ยงปลา 2 บ่อ เลี้ยงเป็ด ไก่ โดยใช้ประโยชน์ในที่ดินทุกตารางนิ้ว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทุกวันนี้ ลุงอ้วนเป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษและไร้ส่วนผสม บ้านห้วยจากไม้ มีสมาชิกเกือบ 100 คน ทุกคนมุ่งปลูกผักปลอดสาร ใช้น้ำส้มควันไม้และสารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี

ทางการเกษตรสำหรับบริโภคและออกจำหน่ายตามท้องตลาด สินค้าเกษตรอินทรีย์ของที่นี่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้บริโภคสุขภาพ โดยลูกค้าประจำคือ โรงพยาบาล และพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ

ลุงอ้วน เล่าถึงสาเหตุที่หันมาปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษว่า เมื่อปลูกผักระยะแรกๆ เจอปัญหาเรื่องแมลงศัตรูพืชรบกวน จึงใช้สารเคมีในการแก้ปัญหา แต่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายสูง จึงสมัครเข้าอบรมหลักสูตรการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ จากสำนักงานเกษตรอำเภอแม่เมาะ ต่อมาจึงรวมกลุ่มเพื่อนเกษตรกรในท้องถิ่น ผลิตปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดิน และสมุนไพรเพื่อฆ่าแมลง ผลผลิตที่ได้ใช้บริโภคภายในครอบครัวก่อน เหลือก็แบ่งปันเพื่อนบ้าน

เตาเผาถ่าน ขนาด 200 ลิตร มีมือลุงอ้วน

และนำออกขายในท้องตลาด มีรายได้จากการปลูกพืชผัก วันละ 200-300 บาท

ลุงอ้วน เล่าถึงเทคนิคการดูแลรักษาแปลงผักปลอดสารพิษว่า ลุงใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (พด.2) ผสมน้ำ อัตรา 1:500 ฉีดพ่นทุก 10 วัน และฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช (พด.7) ทุก 7 วัน เพื่อไล่แมลงที่จะเข้าทำลายพืชผักที่ปลูก โดยไม่ใช้สารเคมี ทำให้ดินมีสภาพดินดีขึ้น มีความร่วนซุย หนาดินไม่แข็ง ไถพรวนง่าย ระบบนิเวศดีขึ้น มีความสมดุลตามธรรมชาติ จากการลดใช้สารเคมีในการเพาะปลูก

และลุงอ้วนยังเปิดสอนเรื่องเทคนิคการผลิตน้ำส้มควันไม้อีกด้วย สำหรับเตาเผาถ่าน 200 ลิตร ของที่นี่ เกิดจากฝีมือลุงอ้วน เริ่มจากก่ออิฐทำฐานของเตาก่อน สูง 50 เซนติเมตร กว้าง

1.20 เมตร ยาว 1.60 เมตร ตรงกลางวางถังน้ำมัน 200 ลิตร ที่ตัดฝาออกด้านหนึ่ง เพื่อให้สามารถหยิบถ่านไม้ที่เผาเสร็จแล้วออกมาใช้งานได้

ลุงอ้วน นำท่อโยหิน เส้นผ่านศูนย์กลาง 4 นิ้ว ยาว 1-1.5 เมตร 1 ท่อ ใช้เป็นปล่องควัน และใช้ช่องโยหิน 90 องศา เส้นผ่านศูนย์กลาง 4 นิ้ว เชื่อมต่อด้านเข้ากับปล่อง ปูพื้นด้วยทรายให้มีขนาดกว้างเท่ากับถังน้ำมัน บริเวณด้านหน้าที่จะเจาะช่องเป็นปากเตานั้น ลุงอ้วนนำปีที่ตัดออกครึ่งมาวางไว้ โดยให้มีลักษณะลาดเอียงลงมาเล็กน้อย เพื่อเวลาใส่เชื้อไฟ อากาศจะได้ออกความร้อนเข้าเตาได้ดีขึ้น จุดติดไฟได้ง่ายขึ้น

อุปกรณ์เตาเผาถ่านชุดนี้ ลุงอ้วนได้ศึกษาค้นคว้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ถือว่า เตาเผาถ่านน้ำส้มควันไม้ ต้นแบบรุ่นแรกของจังหวัดลำปาง ที่ผ่านมา คนที่มาดูงานการผลิตน้ำส้มควันไม้ เห็นเตาเผาถ่านของลุงอ้วนก็รู้สึกชอบใจ เพราะใช้งานง่าย และมีอายุการใช้งานนานกว่า 3 ปี ขึ้นไป ที่ผ่านมาลุงอ้วนยินดีรับจ้างผลิตอุปกรณ์เตาเผาถ่านให้ลูกค้าจ่ายให้แก่ผู้ที่สนใจ ในราคาไม่แพง เพียงชุดละ 1,500 บาท เท่านั้น

การเผาถ่านแต่ละครั้ง ลุงอ้วนจะเก็บเศษ

ไม้ในสวน เช่น ไม้ไม่กิ่งต้นลำไย ฯลฯ มาเป็นไม้ฟืน ใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง จะได้น้ำส้มควันไม้ 3-4 ลิตร ถ่านประมาณ 2 กระสอบปุย ลุงอ้วนชอบใช้ไม้ไผ่เป็นฟืน เพราะทุกครั้งที่ดีก็ยังไม่ออกไปใช้งาน จะมีกิ่งใหม่งอกออกทดแทนเสมอ ถ่านถ่านไม้ไผ่ยังไม่สามารถดับกลิ่นในห้องน้ำได้เป็นอย่างดี

ลุงอ้วน ต้องการสนับสนุนให้เกษตรกรแต่ละรายติดตั้งเตาเผาถ่านในสวนของตัวเอง เพราะสวนที่เผาถ่านจะไม่เคยเจอปัญหาโรคและแมลงระบาดเลย ลุงอ้วนให้เหตุผลว่า โดยทั่วไปแมลงศัตรูพืชจะเริ่มออกหากินตั้งแต่ 18.00-19.00 น. หากเกษตรกรต้องการเผาถ่านเพื่อให้มีกลิ่นควันขับไล่แมลง ควรเริ่มเผาถ่านตั้งแต่วันที่ 16.00-17.00 น.

สำหรับน้ำส้มควันไม้ ที่ได้จากการเผาถ่าน ก็มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชได้ดีไม่แพ้กัน หากใครต้องการป้องกันรากเน่า ปัญหาเชื้อราไล่เพลี้ย และแมลง ในแปลงผัก ควรใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 5 ลิตร ฉีดก่อนหรือหลังแตกยอดทุกๆ 7-15 วัน ส่วนพืชผักที่มีหัวหรือกระชาย ต้องใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 10 ลิตร ฉีดพ่นหลังแยกหน่อทุกๆ 7-15 วัน ส่วนแปลงที่ปลูกพริก ต้องใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 8 ลิตร ฉีดพ่น

หลังแยกกล้าทุก 7-15 วัน จะช่วยไล่เพลี้ยแมลงและบารุงต้น ใบ ดอก

ส่วนแปลงปลูกหอม กระเทียม หากใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 2 ลิตร ฉีดพ่นช่วงต้นอ่อนทุกๆ 7-15 วัน จะสามารถป้องกันปัญหารากเน่า ป้องกันเชื้อราไล่เพลี้ยและแมลง

ได้ ส่วนแปลงที่ปลูกมะเขือ ใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 2 ลิตร ฉีดก่อน

น้ำส้มควันไม้ ช่วยให้พืชแข็งแรง ต้านทานโรคและแมลงได้ดี

ต้นมะเขือออกดอกหรือติดผล ทุกๆ 7-15 วัน จะสามารถป้องกันเพลี้ยเจาะผลได้เป็นอย่างดี

หากใครปลูกข้าว และต้องการให้เมล็ดข้าวงอกเร็ว และทนทานต่อเชื้อรา ลุงอ้วนแนะนำให้ใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 3 ลิตร หลังจากนั้น นำเมล็ดข้าวไปแช่นาน 2 คืน แล้วนำไปผึ่งในกระสอบ 1 วัน นอกจากนี้ หากต้องการเพิ่มผลผลิตข้าวในแปลงนา พร้อมเร่งการเจริญเติบโต ป้องกันเมล็ดข้าวไม่ลีบนำ ต้องนำน้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 10 ลิตร ฉีดพ่นตั้งแต่เริ่มปลูก-เก็บเกี่ยว เดือนละ 1 ครั้ง หากต้องการขับไล่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ป้องกันแมลงและเชื้อรา ควรใช้น้ำส้มควันไม้ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมกับน้ำ 2 ลิตร ฉีดพ่นครั้งแรกผสมขุม/ฆ่า ถึงช่วงข้าวตั้งท้องทุกๆ 7-15 วัน

หากใครสนใจ มีข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเผาถ่านและการผลิตน้ำส้มควันไม้ สอบถามข้อมูลจากลุงอ้วนได้เพิ่มเติมที่เบอร์โทรศัพท์ (087) 176-8101 รับประทานไม่ผิดหวังอย่างแน่นอน

สวนเกษตรผสมผสาน ของลุงอ้วน